

Dit voorjaar sluiten het lagekostenbedrijf en het hightechbedrijf van ASG hun deuren. De onderzoeksresultaten werden breed uitgemeten, maar wat zijn de bevindingen van de bedrijfsleiders? In het laatste deel van deze serie zijn Martin de Bree (hightechbedrijf) en Roel Withaar (lagekostenbedrijf) aan het woord over arbeid en mechanisatie.

Maximale inzet loonwerker

Vijftigjarige werkweek dankzij uitbesteden landwerk en slimme mechanisatie in de stal

MARTIN DE BREE

De techniek moest het mogelijk maken om in een vijftigjarige werkweek acht ton vol te melken. Dat is gelukt, er waren zelfs perioden bij dat ik met minder uren werken klaar was. De melkrobot, het automatische ruvoersysteem en ook de mestschuifrobot leverden tijdswinst op. Het landwerk was allemaal voor de loonwerker. Bij het inkuilen had ik alleen een paar uur werk om het plastic op de kuil te doen. Ik mis het landwerk niet, maar als ik zelf boer

Tabel 1 – Arbeidsuren in de derde week van april 2006

arbeid	uren
melken	3,50
voeren	6,00
veeverzorging	12,15
veegezondheid	6,05
jongvee	6,27
beheer	5,75
machines	0,10
teelt	0,10
procesmanagement	7,15
totaal	47,07

zou zijn, dan kocht ik nog wel een oude trekker en een kunstmeststrooier. Dat kan wel uit en bovendien kun je kunstmest strooien in de uren die jou passen. Er zit geen tijdsdruk op zoals bij het maaien.

Ik heb geen tijd om 35 hectare land te bewerken. Door vaak in de stal te zijn kun je voordeel behalen op het gebied van tochtregistrering of het vroegtijdig signaleren van zieke koeien. Ik schonk veel aandacht aan het managementprogramma dat gegevens haalt uit de melken voerrobot. Minimaal twee keer per dag liep ik de attentielijst na om vervolgens de koeien die afweken in voeropname, melkgift of melkkwaliteit te controleren.

Ik werkte volgens een vast patroon. Iedere maandag plaatste ik een voetenbad met formaline en op donderdag zette ik koeien droog. Koeien gingen zes weken voor kalfdatum droog en alleen de koeien die nog meer dan tien kilo melk gaven, liet ik een aantal dagen éénmaal per dag melken. Mijn ervaring was dat wan-

neer je dat deed bij laagproductieve koeien het celgetal opliep. Daarom bleef ik deze koeien tweemaal per dag melken totdat ik ze droogzette.

Ik probeerde een vlak afkalfpatroon te houden om de arbeidspiek en vooral ook een productiepiek bij de robot te voorkomen. Gemiddeld melk ik 2200 kilogram melk per dag. De eerste jaren kalfden de koeien af in een stal waar ze vaststonden, maar ik vond het percentage kalversterfte van procent te hoog. Ik heb toen een strobox gemaakt waar de koeien los in lopen. Het hok is vlakbij de melkkoeien zodat kalfkoeien nog altijd contact houden met de groep. Het sterftcijfer is gedaald naar zes procent en er zijn heel veel koeien die nu zelf afkalven.

Het Atlantis-voersysteem was een prototype en heeft daarom niet zo veel arbeid bespaard. Het uitbesteden van het neerzetten van de kuilblokken was geen optie omdat dat nog wel enige precisiewerk vereiste. Zeker omdat je te maken hebt met voerproeven liet ik dit niet graag aan een vreemde over.'

ROEL WITHAAR

Ik melk in een 2 x 5 zij-aan-zijstal. Deze melkput paste goed in het stalconcept omdat hij weinig ruimte in beslag neemt. Het is een prima melkput, maar ik zou zelf voor een swingoverstal zonder toeters en bellen hebben gekozen. Zo'n melkput is wel groter en geeft daardoor meer bouwkosten, maar dat is een eenmalige uitgave. Je kunt dat terugverdienen door minder arbeidskosten dankzij een snellere melktijd. Nu melk ik 40 tot 45 koeien per uur en heb ik onder het melken tijd over.

De melkput hebben we recent aangepast, zodat we sneller kunnen melken. Het vacuüm is hoger en er zijn nieuwe, zwaardere melkklauwen die simultaan mel-

ken. Een robot zou wel goed passen om het aantal arbeidsuren terug te dringen, maar past minder goed in het kader van kostprijverlaging. Bovendien ben ik niet iemand die het fijn vindt om met een pieper op zak te lopen. Ik heb graag het gevoel dat het werk klaar is om half zeven 's avonds, en dat gevoel krijg ik als het melken achter de rug is.

In de stal hebben we via een vijzel boven de ligboxen het verdelen van het zaagsel gemechaniseerd. Ik vind dat een slimme manier van mechanisatie, vooral voor grote bedrijven die in een grote loods losgestort zaagsel kunnen opslaan. Zaagsel verdelen is vervelend werk, en als je dat kunt mechaniseren, scheelt het weer aan arbeid.

Op kunstmeststrooien en weilandbloten na besteed ik al het landwerk uit. Ik heb er wel eens aan gedacht om zelf te gaan grasschudden, maar met die grote machines zou ik eigenlijk ook een nieuwe trekker moeten kopen. Als je zelf niet zo handig bent in het technisch onderhoud, kan het aanschaffen van machines al snel niet

uit. De machines gebruik je bovendien veel te kort. Machines staan de meeste uren stil in de schuur, maar ze staan wel het hele jaar op de balans. Ook past veel machinewerk niet in het streven om het bedrijf in vijftig uur per week rond te zetten. Het maken van afspraken met de loonwerker gaat prima. Ik kan vaak al twee weken van tevoren wel inschatten dat ik wil gaan maaien. Het weer kun je niet plannen, maar dat kun je ook niet als je wel zelf een maaier hebt.

Voeren doe ik zelf, maar als een loonwerker de machines ervoor zou hebben, dan besteedde ik ook dat nog uit. Het voeren is met blokken voor het voerhek neerzetten erg simpel. Er kan weinig misgaan wanneer iemand anders dat doet. Bij nieuwbouw zou ik overigens serieus overwegen om de koeien zelf het voer uit de sleufsilos laten halen. Wat de koe zelf doet, hoef ik niet te doen.

Tabel 2 – Mechanisatiekosten (aanschrijving/rente) per 100 kg melk

	2005	2006
machines en werktuigen	0,69	0,66
installaties	0,88	0,91
loonwerk		
voederwinning grasland	1,80	1,53
mais	0,45	0,65
mest	1,36	1,53
overig	0,66	0,50
totaal loonwerk	4,27	4,21